

УДК 334.012.64

Долгальова О.В.

д. держ. упр., професор

Девятка В.В.

Донбаська національна академія будівництва і архітектури

УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БІЗНЕС-АСОЦІАЦІЙ ЯК НЕВІД'ЄМНОЇ СКЛАДОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Анотація

У статті зроблено аналіз щодо зростання кількості об'єктів інфраструктури підтримки малого підприємництва. Виявлено негативні тенденції. На підставі негативних тенденцій запропоновані заходи щодо удосконалення діяльності бізнес-асоціацій як складової інфраструктури підтримки підприємств малого бізнесу в Україні.

The paper presents the analysis of increase of number of infrastructure objects of small business enterprises support. The negative tendencies have been revealed. On the basis of the tendencies, the means of activity perfection of business association as complex infrastructure of small business enterprises support have been offered.

Ключові слова

Бізнес-асоціації, інфраструктура підтримки підприємств малого бізнесу, удосконалення.

Вступ

Інфраструктура підтримки підприємств малого бізнесу має велике практичне значення як для підприємств малого бізнесу, так і для всього українського суспільства. Об'єкти інфраструктури надають підприємцям фінансову підтримку, підтримку при взаємодії з контролюючими й правоохоронними органами влади та інші послуги.

Розвиток підприємств малого бізнесу залежить від багатьох чинників, в тому числі від діяльності численних бізнес-асоціацій як складової інфраструктури підтримки підприємств малого бізнесу. Інфраструктура підприємництва - це сукупність державних, приватних та громадських інститутів (організацій, установ і об'єднань), які обслуговують інтереси суб'єктів підприємницької діяльності й забезпечують їхню господарську діяльність та сприяють підвищенню її ефективності [2]. Мабуть саме тому

велике значення надається вивченню діяльності бізнес-асоціацій як невід'ємної складової інфраструктури підтримки підприємств малого бізнесу в Україні. Даною проблемою займалися вчені Аніскін Ю.П., Бакуменко В., Бурбело О.А., Варналій З.С., Вороніна Л.І., Карсекін В., Мордві нова О., Муравйов А.І., Сівков В.С., Олуйко В., Рижих В., Шарова Ю. Наукові дослідження і розробки в цьому напрямі вагомі, але все ж таки існує необхідність наукових досліджень в цій сфері, потрібне вивчення ролі об'єднань підприємців в питаннях його підтримки і розвитку, розробці пропозицій і рекомендацій щодо удосконалення діяльності таких об'єднань та підвищення ефективності їх впливу.

Постановка задачі

Проаналізувати стан розвитку бізнес-асоціацій та інфраструктури підтримки підприємств малого бізнесу України. Виявити недоліки, що заважають розвитку бізнес-асоціацій і внести пропозиції щодо удосконалення бізнес-асоціацій як складової інфраструктури підтримки підприємств малого бізнесу в Україні.

Методологія

Порівняльний аналіз; статистичний метод; інтерв'ювання; анкетування.

Результати дослідження

Проведений аналіз дає змогу говорити про позитивні тенденції щодо зростання кількості об'єктів інфраструктури підтримки підприємств малого бізнесу в Україні. За узагальненою інформацією станом на 01.01.2006 р. в Україні діло 321 бізнес-центри, 73 бізнес-інкубатора, 19 технологічних парків, 187 лізингових центрів, 1225 фінансово-кредитних установ, в т.ч. кредитних спілок – 786, фондів підтримки підприємництва – 151, інвестиційних та інноваційних фондів і компаній – 1007, інформаційно-консультативних установ – 1445, громадських об'єднань підприємців – 1683. Станом на 01.01.2007 р. в Україні діло 352 бізнес-центр, 80 бізнес-інкубатора, 23 технологічних парків, 198 лізингових центрів, 1423 фінансово-кредитних установ, в т.ч. кредитних спілок – 982, фондів підтримки підприємництва – 163, інвестиційних та інноваційних фондів і компаній – 1093, інформаційно-консультативних установ – 1564, громадських об'єднань підприємців – 4592 [4], що представлено на рис. 1.

Слід зазначити, що від діяльності бізнес-асоціацій, як невід'ємної складової розвитку підприємств малого бізнесу, залежить соціально-економічний розвиток держави. Наприклад, доход кожної п'ятої родини в Донецькій області залежить від малого бізнесу.

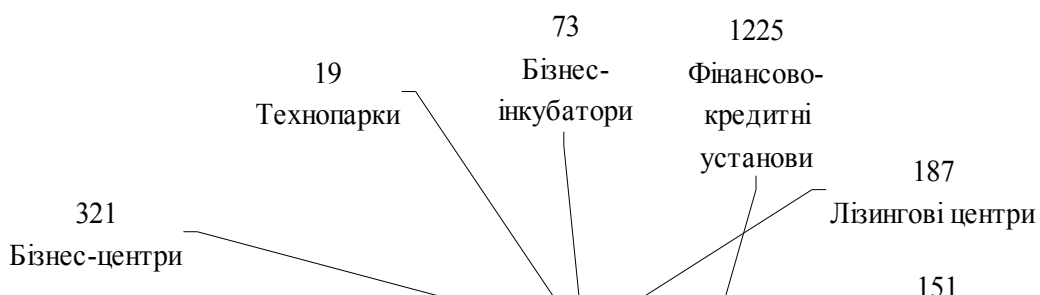

Рис. 1. Інфраструктура підтримки підприємств малого бізнесу в Україні

Згідно статистичних даних в Донецькій області в 2006 році загальна кількість офіційно зареєстрованих об'єктів інфраструктури підтримки підприємництва склала 769, а суб'єктів малого підприємництва - 172 тис. [4]. Таким чином на 1 об'єкт інфраструктури підтримки підприємництва припадає 224 суб'єкта малого підприємництва. При цьому не всі об'єкти інфраструктури працюють однозначно активно. Деякі з них після реєстрації провели по одному засіданню та надовго розійшлися. Інші працюють повільно, від випадку до випадку.

Проведений аналіз показав, що проблемами цієї сфери є:

- недостатній рівень реального партнерства між бізнесом, місцевим самоврядуванням і органами виконавчої влади;

- велика кількість перевірок контролюючими органами, які носять неправомірний характер (нормативні документи й законодавчі акти максимально описують повноваження перевіряючого, але абсолютно не захищають перевіряемого, а також не один законодавчий акт не описує процедуру перевірки);

- збільшення адміністративних бар'єрів (реєстрація, ліцензування, сертифікація, системи контролю, регулювання орендних відносин тощо);

- низький рівень організованості сектора малого бізнесу у захисті своїх інтересів і прав;

- необхідність вдосконалення діючої загальної системи оподаткування, надмірний податковий тиск і обтяжлива система звітності;

надмірне втручання органів державної влади в діяльність суб'єктів господарювання;

недосконалість правил залучення державних фінансових ресурсів у малий бізнес, тому що всі бюджетні тендери розподіляються тільки через „свої” підставні фірми, що не дає можливість іншим розвиватися й рости.

Приймаючи до уваги, що підтримка підприємств малого бізнесу вимагає комплексного рішення існуючих проблем і вважаючи за необхідне продовжити курс на створення умов для успішного та динамічного розвитку малого бізнесу, розглядаючи його, як один із ключових чинників соціальної стабільності суспільства держава в особі місцевих органів влади разом з існуючими об'єктами інфраструктури підтримки підприємств малого бізнесу повинна здійснити наступні заходи щодо удосконалення діяльності бізнес-асоціацій:

розробити та прийняти нормативні документи, що визначають спеціальні умови (на умовах довгострокової оренди, викупу, передачі в лізинг, встановлення пільгових розмірів орендної плати підприємцям, що займаються виробничою діяльністю тощо) і порядок передачі виробничих площ, що не використовуються, і технологічного устаткування підприємств, що знаходяться в комунальній власності, суб'єктам підприємств малого бізнесу;

забезпечити відкритість інформації про регуляторні акти та їх проекти, про наявність об'єктів нерухомого майна, земельних ділянок (статус, стан, реальна ринкова ціна);

розробити та прийняти нормативні документи, що визначають спеціальні умови і порядок передачі виробничих площ, що не використовуються, і технологічного устаткування підприємств, що знаходяться в комунальній власності, суб'єктам підприємств малого бізнесу;

забезпечити роботу телефонних „гарячих ліній” підтримки підприємців в тих містах, де їх нема і підвищити ефективність діяльності існуючих телефонних „гарячих ліній”;

забезпечити поширення інформації про порядок видачі дозвільних документів і вимогах контролюючих органів;

визначити типи інфраструктури підтримки підприємств малого бізнесу, ефективні для малих і монофункціональних міст, сільськогосподарських районів, і створити умови для розвитку відповідної інфраструктури підтримки, а також розробити методичне забезпечення для створення місцевих фондів підтримки підприємництва з урахуванням специфічних потреб територій;

сприяти комерційним банкам у зміні методів їх роботи із суб'єктами підприємств малого бізнесу і фондами підтримки малого підприємництва, що займаються системою гарантійного забезпечення для суб'єктів малого бізнесу;

адекватно та відповідно представляти інтереси національних малих підприємств у двосторонніх та багатосторонніх міжнародних торговельних переговорах.

Висновки

На сьогодні в Україні створено чимало бізнес-асоціацій, які об'єднують різні групи підприємців за різноманітними ознаками. Однак з часом багато цих організацій виявилися нежиттєздатними, перетворилися на чисто формальні структури або зовсім припинили існування, інші, навпаки, активізують свою діяльність щодо захисту інтересів підприємців. Проходить постійне оновлення та створення нових організацій. Держава має стимулювати та підтримувати становлення та розвиток бізнес-асоціацій, цим вона зміцнюватиме власні засади.

Для досягнення найбільшої ефективності від об'єднання зусиль підприємців країни, зусилля з підтримки малого підприємництва найбільш доцільно координувати (а не керувати) з єдиного центру. Такою структурою може бути Бізнес-центр підтримки розвитку підприємств малого бізнесу, який має будуватися на приватній основі і на принципі рівних можливостей. Такий Бізнес-центр зможе організувати та налагодити взаємовигідні коопераційні зв'язки малого і великого бізнесу, залучая до співробітництва громадські організації, наукові установи, органи державної влади та місцевого самоврядування.

Література:

1. Бесчастний В.М. Громадські об'єднання в Україні [Текст] : Навч. посіб. / За ред. В.М. Бесчастного. – К. : Знання, 2007. – 415 с. – ISBN 966-346-240-Х.
2. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики [Текст] / З.С. Варналій. – 2 вид. випр. і доп. – К. : Знання, 2003. – 303 с. – ISBN 966-620-043-0.
3. Взаємодія органів місцевого самоврядування і громадськості [Текст] : Монографія. / Л.В. Беззубко, А.В. Стойка, Д.В. Кольцова та ін. – Донецьк : Норд-комп'ютер, 2006. – 202 с. – 150 пр. – ISBN 966-7477-64-9.
4. Взаємодія громадських організацій, місцевої влади та підприємств [Текст] / Л.В. Беззубко, О.В. Долгальова, О.В. Балабенко та ін. – Донецьк : Норд-комп'ютер, 2007.- 250 с. – 300 пр. – ISBN 978-966-7477-72-1.
5. Говорушко Т.А., Тимченко О.І. Малий бізнес [Текст] : Навчальний посібник. / Т.А. Говорушко, О.І. Тимченко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 200 с. – ISBN 966-364-253-Х.
6. Девятка В.В. Самоорганізація малого підприємництва в Україні [Текст] / В.В. Девятка // Праці сьомої міжнародної конференції студентів та

молодих учених «Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання». Частина 3. / Ред. кол. Ступін О.Б. (голова) та ін. – Донецьк : ДонНУ, 2006. – 354 с. – 750 пр.

7. Долгальова О.В. Малий бізнес в Україні (від політики підтримки до політики сталого розвитку і партнерства) [Текст] : Монографія. / О.В. Долгальова. – Донецьк : «ВІК», 2007. – 449 с. - 300 пр. – ISBN 966-430-039-X.

8. Костровець Л.Б., Долгальова О.В. Про форми недержавної підтримки малих підприємств [Текст] / Л.Б. Костровець, О.В. Долгальова // Збірник наукових праць ДонДУУ: «Соціальний менеджмент і управління інформаційними процесами» : серія «Державне управління», т. VIII, вип. 79. – Донецьк : ДонДУУ, 2007. – 426 с. – 300 пр. – ISBN 966-7917-00-2.

9. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання [Текст] : Навч. посібник / Л.І. Вороніна, В.Є. Воротін, Л.А. Мартинюк, Т.В. Черняк; ред. Л.І. Вороніна. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 307с. - 2000 пр. – ISBN 966-7942-39-2.

10. **Україна. Закони.** Про державну підтримку малого підприємництва [Текст] : закон : [прийнят Верховною Радою України 19 жовтня 2000 р.]. - <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2063-14>.